

Một số giải pháp giáo dục lòng yêu nước, ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên tại các trường cao đẳng trong bối cảnh hiện nay

Ngô Tuấn Đạt*

*Trường Đại học Hải Phòng

Received: 15/01/2024; Accepted: 25/01/2024; Published: 20/02/2024

Abstract: The article clarifies the current state of students' awareness of the topic patriotism according to Ho Chi Minh's ideology as well as patriotism education work according to Ho Chi Minh's ideology for students in the current period today and propose some solutions to strengthen private patriotism education Ho Chi Minh Memorial for students. Thereby showing the work of patriotism education According to Ho Chi Minh's ideology for students in school is very important and necessary meet the current cause of building and protecting the Fatherland.

Key words: Education, patriotism, Ho Chi Minh, students

1. Đặt vấn đề

Giáo dục luôn được Đảng và Nhà nước coi trọng vì thế hệ trẻ chính là những chủ nhân tương lai của đất nước. Xét trên bối cảnh thế giới năm 2023-2024 đã xảy ra nhiều cuộc chiến tranh vũ trang vô cùng tàn khốc. Đứng ở vị trí trung lập nước Việt Nam cũng cần phải có biện pháp cứng rắn để bảo vệ độc lập chủ quyền. Một trong số đó chính là giáo dục lòng yêu nước, ý thức trách nhiệm cho sinh viên (SV) nhằm khơi dậy tinh thần yêu nước sục sôi ý chí kiên cường đoàn kết cùng chung sức đồng lòng bảo vệ mảnh đất hình chữ “ S “ với hơn 4900 năm lịch sử. Để thực hiện được mục tiêu trên ta cần nhận thức rõ được vai trò của thanh niên; khắc phục những khó khăn về cơ sở vật chất, chuyên môn; đẩy lùi những thành phần cũng như những hệ tư tưởng đi ngược lại với thuần phong mỹ tục, vi phạm pháp luật; tạo cho học sinh, SV có thêm cơ hội để rèn luyện tri thức nâng trình độ trong nhiều lĩnh vực, tạo ra một thế hệ có trình độ chuyên môn cao song hành với phẩm chất đạo đức tốt cùng chung sức xây dựng xã hội Việt Nam phát triển, nhất là trong thời đại CNH - HĐH 4.0 đang phát triển cực mạnh.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng về lòng yêu nước, ý thức trách nhiệm của thế hệ trẻ hiện nay

Việt Nam là một trong những quốc gia có bề dày lịch sử kháng chiến lâu đời và gian nan nhất. Song, dù trong thời kì nào, luôn có những bậc anh tài, anh hùng sẵn sàng hi sinh thân mình vì dân tộc, vì Tổ quốc. Đáng nói trong số đó không thiếu những thanh thiếu niên có tuổi đời còn khá trẻ mang trong mình sự

phần chấn, sự nhiệt huyết và cả sự quyết tâm dành lại nền độc lập cho nước nhà, cho dân tộc.

Phải kể đến năm 1970, khi cuộc kháng chiến chống đế quốc Mỹ bước vào giai đoạn căng thẳng, nhu cầu chi viện cho các mặt trận phía Nam trở nên cấp bách. Theo tiếng gọi non sông lên đường cứu nước, hơn 10,000 SV các trường đại học ở Hà Nội quyết tâm nhập ngũ. Đồng nhất là sinh viên các trường Bách khoa, Nông nghiệp, Xây dựng, Kinh tế kế hoạch (nay là Kinh tế quốc dân), Sư phạm, Mỏ-địa chất, Y dược...

Thế nhưng đến ngày đất nước toàn thắng, non sông về liền một dải, trong hơn 10.000 sinh viên lên đường, chỉ còn số ít các anh trở về; hơn một nửa hy sinh tại các mặt trận phía Nam, trên đất Lào, nhưng nhiều nhất là trong chiến dịch 81 ngày đêm khốc liệt bảo vệ thành cổ Quảng Trị, năm 1972.

Ngày nay, đất nước đã thống nhất, non sông đã thái bình. Song, để các bạn trẻ Việt Nam thể hiện lòng yêu nước của mình với dân tộc, với Tổ quốc thì vẫn còn vô vàn cách khác nhau như trên đấu trường học tập, thể dục thể thao, esports,.... Có thể kể đến như:

Trong bốn học sinh dự Olympic Hóa học quốc tế (IchO), có ba em đã giành huy chương vàng, một em giành huy chương bạc đưa Việt Nam trở thành nước đứng thứ 3/89 quốc gia và vùng lãnh thổ tại cuộc thi.

Một dẫn chứng khác như đoàn Thể thao Việt Nam thi đấu xuất sắc tại SEA Games 32 tại Campuchia, vượt chỉ tiêu đề ra và lần đầu tiên giành được vị trí thứ Nhất toàn đoàn tại một kỳ SEA Games tổ chức tại nước bạn, với tổng số 136 huy chương Vàng, 105

huy chương Bạc, 118 huy chương Đồng, phá 12 kỷ lục và thiết lập 4 kỷ lục SEA Games.

Bên cạnh đó vẫn còn một số thành phần thế hệ trẻ đi ngược lại với lý tưởng và mục tiêu chung của Nhà nước cũng như cả xã hội. Đó chính là một bộ phận học sinh, sinh viên lười học, lười làm; thiếu kinh nghiệm thực, tế kinh nghiệm xã hội; có lối sống vô cảm, thờ ơ, vô trách nhiệm với bản thân, với xã hội; có những hành vi vi phạm pháp luật, kỉ luật Nhà nước; có tư tưởng, suy nghĩ sai lệch về đường lối chính trị của Đảng và Nhà nước,....

2.2. Nguyên nhân dẫn đến thực trạng trên và hậu quả

2.2.1. Do nền giáo dục còn thiếu sót, học chưa đi đôi với hành

Trước hết phải nói đến vấn đề giáo dục thế hệ trẻ Việt Nam hiện nay của Nhà nước ta, nền giáo dục vẫn còn nhiều thiếu sót và chưa tiên bộ trong công tác dạy học đi kèm với thực hành. Một phần do ngân sách Nhà nước ta có hạn, hai là do lối dạy học vẫn thiên quá về lý thuyết mà chưa chú trọng đến việc bồi dưỡng thêm kỹ năng sống, kỹ năng thực tế cho học sinh, sinh viên dẫn đến việc thế hệ trẻ hiện nay thiếu kinh nghiệm xã hội, dễ bị lôi kéo, tác động và dụ dỗ vào những hội nhóm, những băng đảng hay tổ chức có những hành vi chống phá Đảng Cách mạng, chống phá Nhà nước XHCN Việt Nam.

2.2.2. Do gia đình đùm bọc, bảo vệ quá mức hoặc kiểm soát quá khắt khe gây nên sự ỷ lại, lười biếng, thiếu quyết đoán

Gia đình luôn vẫn dễ tác động đến tư tưởng của bất cứ ai, bất cứ người nào trong quá trình trưởng thành. Việc quá bao bọc và che chở sẽ khiến cho thế hệ trẻ nảy sinh sự ỷ lại, lười biếng, không có chí tiến thủ. Hay sự kiểm soát quá khắt khe cũng gây nên tính tình thiếu quyết đoán và không có chủ kiến, không có ước mơ của đa số học sinh, sinh viên hiện nay. Điều này dễ dẫn đến việc chọn sai ngành nghề, hoặc thậm chí là học cho có, làm cho tình trạng sinh viên thất nghiệp ngày càng tăng, khó khăn về vật chất khiến họ có những cách kiếm tiền không chính quy, thậm chí là vi phạm pháp luật, gây nguy hiểm cho đồng bào, rối loạn trật tự an ninh quốc gia.

2.2.3. Không để tâm đến giáo dục tâm sinh lý cho tuổi dậy thì

Bên cạnh những hành vi đùm bọc và bảo hộ quá mức thì lại có những gia đình quá vô tâm, bận rộn với công việc, thầy cô cũng chỉ để ý đến điểm số mà quên mất vấn đề sức khỏe tinh thần của học sinh, sinh viên. Áp lực học tập lớn cộng thêm việc không

ai ở bên để chia sẻ và chỉ dẫn, với độ tuổi mà tâm sinh lý đều bắt ổn sẽ rất dễ dẫn đến việc thanh thiếu niên có những suy nghĩ tiêu cực, tư tưởng lệch lạc, làm ra những hành động cực đoan như tự sát hay tìm đến những văn hóa phẩm đồi trụy, những cách thức quái đản để xả stress. Một số người lại sống một cách vô cảm và lạnh lùng với mọi người, mọi vật xung quanh. Những người này tiềm ẩn nguy cơ có tâm lí phản xã hội, là những đối tượng mà Đảng và Nhà nước cần phải quan tâm đặc biệt hơn. Tư tưởng của họ sai lệch và không vững vàng, rất dễ thay đổi lập trường chính trị tham gia vào những cuộc biểu tình, nổi loạn, gây bất lợi cho tình hình chính trị của đất nước.

2.2.4. Một số nguyên nhân khác

Ngoài những nguyên nhân trên, còn có những lí do khác như do giáo dục về lịch sử chưa được chú trọng dẫn đến việc thế hệ trẻ không thực sự hiểu rõ những hi sinh của thế hệ trước và không trân trọng nền hòa bình đang có. Hay còn do tiếp thu được những lối suy nghĩ, tư tưởng lệch lạc trên mạng Internet, có những lầm tưởng về một số hành động vi phạm đạo đức, vi phạm pháp luật, coi đó là ngẫu, là tự do, là tín ngưỡng dẫn đến việc có những suy nghĩ lật đổ hay bạo loạn Đảng, Nhà nước, gây hoang mang dư luận. Thậm chí còn góp phần tuyên truyền thêm những văn hóa phẩm không lành mạnh, những tư duy sai trái đến thế hệ trẻ Việt Nam,....

2.3. Một số giải pháp giáo dục lòng yêu nước, ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên hiện nay

2.3.1. Giáo dục “học đi đôi với hành”

Nếu nhìn nhận thực tế thì nền giáo dục của Việt Nam đã đặt quá nặng về lý thuyết học thuật, kèm theo đó là áp lực điểm số, kỳ vọng quá cao từ gia đình và xã hội cũng là một trong những nguyên nhân ảnh hưởng nặng nề đến tâm sinh lý của học sinh sinh viên, nhất là trong thời kỳ công nghệ máy móc phát triển mạnh mẽ và dần thay thế lực lượng lao động chân tay. Chúng ta cần học hỏi những nền giáo dục tiên tiến hiện đại, xây dựng giáo trình mang tính thực tế gắn liền với đời sống, thoát ly sách vở để học sinh sinh viên dễ dàng tiếp thu, tìm được niềm vui và lý tưởng để phát triển đất nước, thực hiện nguyện vọng của chủ tịch Hồ Chí Minh, đưa Việt Nam sánh vai với các cường quốc năm châu

2.3.2. Nâng cao trình độ của giảng viên, người làm công tác quản lí sinh viên và sinh viên về tinh thần dân tộc, ý thức trách nhiệm xã hội

Trước hết, các cơ sở giáo dục, các trường Đại học, cao đẳng, trung cấp phải quan tâm đến vấn đề

nâng cao trình độ nhận thức về tư tưởng cách mạng, đường lối, chính sách của Đảng, Nhà nước đối với giảng viên, người quản lý sinh viên và sinh viên. Cần tổ chức nhiều những đoàn thể như: đoàn sinh viên, hội thanh niên, câu lạc bộ lý luận chính trị, để sinh viên có thể dễ dàng tiếp cận được tình hình xã hội đất nước từ đó nêu cao tinh thần trách nhiệm và khơi gợi lòng yêu nước, lòng tự hào dân tộc. Đưa chủ nghĩa Mác - Lenin, tư tưởng Hồ Chí Minh, chủ trương đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, đến gần hơn với sinh viên. Qua đó góp phần hình thành nên 1 thế giới quan đúng đắn, phương pháp luận khoa học chính trị sáng tạo, đặt nền móng cho những hoạt động tích cực, lý tưởng cách mạng, lòng trung thành với con đường CNXH của dân tộc Việt Nam.

2.3.3. Nhà trường cần hợp tác với những trung tâm giáo dục QPAN để hình thành cho sinh viên tính kỷ luật, nề nếp, tinh thần trách nhiệm tập thể

Trong quá trình học tập và làm việc tại trung tâm giáo dục QPAN, sinh viên sẽ được ăn ở, sinh hoạt theo tập thể, được rèn luyện nề nếp, tính kỷ luật, tự giác bằng phương pháp “lấy tập thể trị cá nhân”. Ngoài ra sinh viên còn được giáo dục thêm về đường lối QP&AN của Đảng cộng sản Việt Nam, về công tác QPAN, các nội dung quân sự, điều lệnh về đội ngũ, ... Trong khoảng thời gian này, sinh viên cũng được tìm hiểu kỹ hơn về Luật nghĩa vụ quân sự, Luật thanh niên, vai trò, trách nhiệm của sinh viên đối với xã hội, với đất nước; được huấn luyện những kỹ năng cần thiết và cơ bản để trở thành một người chiến sĩ. Điều này giúp cho sinh viên nhận thức rõ được nhiệm vụ của bản thân và lòng tin với nước nhà. Giúp nâng cao lòng yêu nước và ý thức trách nhiệm của mỗi người sinh viên nói riêng và nhân dân nói chung.

Sau khi trở về với môi trường học tập bình thường thì Nhà trường cùng với các đoàn thanh niên, hội sinh viên, phòng công tác sinh viên, cũng phải phối hợp chặt chẽ với các trung tâm giáo dục quốc phòng an ninh để tiếp tục bồi dưỡng và duy trì tính kỷ luật, ý thức trách nhiệm của sinh viên đối với cá nhân, tập thể, cơ quan, Đảng và Nhà nước.

2.3.4. Tích cực thành lập những đoàn thể, ban ngành có liên quan làm cầu nối để sinh viên có thêm không gian, điều kiện bộc lộ được khả năng, bản lĩnh sáng tạo và bộc lộ được tinh thần dân tộc của mình.

Trường đại học cũng như các đoàn thanh niên, hội sinh viên hay , phòng công tác sinh viên phải tích cực hoạt động, thường xuyên tổ chức những phong trào, những buổi tọa đàm, giao lưu giữa sinh viên

với các doanh nhân và doanh nghiệp trong và ngoài nước. Đóng tốt vai trò là cầu nối, là nơi mà các sinh viên có môi trường và điều kiện để phát huy vai trò xung kích trong học tập, lao động hay khởi nghiệp. Thông qua đó xây dựng nên một thể hệ sinh viên Việt Nam hiện đại, phát triển toàn diện, có tinh thần yêu nước, ý thức trách nhiệm cao, tự lực, tự cường, luôn tích cực trong học tập, nghiên cứu khoa học, lao động, sáng tạo và khởi nghiệp. Khuyến khích, động viên các sinh viên tham gia những cuộc thi như “ Ý tưởng khởi nghiệp sinh viên”, “ Ngày hội việc làm”, để sinh viên có điều kiện thực hiện những kế hoạch khởi nghiệp, những đề án nghiên cứu khoa học sáng tạo, được thực tập và tích lũy thêm những kinh nghiệm thực tế ở những vùng sâu, vùng xa, biên giới, hải đảo của Tổ quốc. Từ đó đào tạo thêm được càng nhiều nhân tài để cống hiến cho Tổ quốc, cho đất nước sau này.

3. Kết luận

Sinh viên trong các cơ sở giáo dục là lực lượng nòng cốt, xung kích của cách mạng, giữ vai trò quan trọng trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa, là trụ cột của nước nhà và là những viên ngọc thô đang chờ được mài sáng, có vai trò quyết định đến sự thắng lợi của cách mạng Việt Nam; từ đó đặt ra yêu cầu với các tổ chức, đoàn thể quản lý, giáo dục đoàn viên, sinh viên trong các cơ sở giáo dục cần quan tâm, bồi dưỡng, tổ chức để phát huy lòng yêu nước, ý thức trách nhiệm xã hội cho sinh viên trong tình hình hiện nay.

Tích cực tuyên truyền những hành động quả cảm, yêu nước, những văn hóa phi vật thể cũng như đường lối, chính sách đúng đắn của Đảng, Nhà nước ta đến gần hơn với nhân dân, với thế hệ trẻ. Tránh gây nên những hiểu nhầm và hoang mang không đáng có, làm rõ tư tưởng và phương hướng phát triển của Tổ quốc ta trong tương lai gần để các bạn trẻ có thể nắm rõ tình hình đất nước, từ đó có những cống hiến và đóng góp tích cực và hợp lý cho sự phát triển của nước nhà.

Tài liệu tham khảo

[1] Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng, 2021, Báo cáo chính trị của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII,

[2] Bùi Quang Huy, 2020, Sinh viên là lực lượng quan trọng trong xây dựng đất nước,

[3] Phạm Minh Hạc (2018), giao-duc-24h/sinh-vien-ta-luoi-bieng-khong-thich-tu-hoc-ham-vui-va-giau-dot.